

УДК 346.52:346.2

Ярослав Петруненко,*канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ПРИРОДА ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ

У статті обґрунтовується господарсько-правова природа деяких засобів забезпечення ефективного використання державних коштів. Визначаються поняття та види засобів забезпечення ефективного використання державних коштів; характеризуються прямі та непрямі засоби такого забезпечення. На підставі аналізу особливостей засобів забезпечення ефективного використання державних коштів у системному співвідношенні з ознаками галузі господарського права обґрунтовується висновок про їхню господарсько-правову природу.

Ключові слова: господарсько-правова природа, засоби, ефективність, використання, регулювання, державні кошти, державні закупівлі, контракція, державна підтримка.

Постановка проблеми. Одним з основних принципів використання державних коштів, визначених в Бюджетному кодексі України [1], є ефективність такого використання, що виражається у збалансованому надходженні та економічному витратанні державних коштів, досягненні інших цілей бюджетного планування тощо. При цьому для забезпечення ефективного використання державних коштів держава застосовує правові, організаційні, адміністративно-управлінські та інші засоби. У системі означених засобів необхідно виокремити ті з них, які за своєю природою належать до господарсько-правових.

Розвиток ринкових відносин в Україні, зростання ролі малого та середнього бізнесу, активізація зовнішньоекономічних відносин зумовили підвищення значення саме господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів в арсеналі державних засобів регулювання економіки України та правовідносин, що при цьому виникають. Господарсько-правова природа засобів забезпечення ефективного використання державних коштів визначає особливості відповідних засобів, специфіку їхнього статусу та правового режиму застосування.

У зв'язку із цим виникає необхідність у здійсненні наукової розробки проблеми визначення поняття та видів господарсько-правових засобів забезпечення ефективного використання державних коштів та обґрунтування їхньої господарсько-правової природи.

Актуальність теми дослідження підтверджується недостатністю наукових розробок, присвячених обґрунтуванню господарсько-правової природи засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, які у спеціальній літературі зазвичай розглядаються в контексті фінансового або адміністративного права. Водночас господарсько-правова природа відповідних засобів, як правило, залишається поза увагою науковців.

Стан дослідження. Окремі аспекти проблематики засобів забезпечення ефективного використання державних коштів у науці господарського та деяких суміжних галузей права досліджували такі науковці, як А.М. Апаров, О.М. Вінник, І.О. Віхрова, О.П. Віхров, Д.В. Задохайло, Д.В. Лічак, А.О. Олефір, В.Г. Олюха, О.П. Подцерковний, Г.В. Смолин, Р.І. Шабанов, В.С. Щербина та інші. Наукові роботи деяких із цих вчених присвячені висвітленню лише окремих видів засобів забезпечення ефективного використання коштів (Д.В. Лічак, А.О. Олефір), інші розглядають засоби забезпечення ефективного використання державних коштів у контексті більш загальної проблематики господарського права (О.М. Вінник, Р.І. Шабанов, В.С. Щербина та ін.). Тому необхідно констатувати, що на сьогодні відсутні будь-які системні комплексні дослідження, присвячені обґрунтуванню господарсько-правової природи засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, що, у свою чергу, ще раз підкреслює актуальність запропонованої теми.

Метою представленої статті є обґрунтування господарсько-правової природи засобів забезпечення ефективного використання державних коштів. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: визначити поняття та види засобів забезпечення ефективного використання державних коштів; охарактеризувати прямі та непрямі засоби такого забезпечення; провести системний аналіз особливостей засобів забезпечення ефективного використання державних коштів в контексті галузевих ознак господарського права; обґрунтувати висновок про господарсько-правову природу відповідних засобів.

Виклад основного матеріалу. Принцип ефективного використання державних коштів закріплений в Бюджетному кодексі України (далі – БК України). Його суть полягає

в тому, що в складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання послуг, гарантованих державою, за умови залучення мінімального обсягу бюджетних коштів і досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів [1].

Подібний підхід до розуміння поняття «ефективність» знаходимо у науковій літературі, де означене поняття тлумачиться, зокрема, як показник відношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до визначеного обсягу фінансових ресурсів, що є досягненням запланованого результату, який полягає у використанні корисних властивостей речі (послуги, роботи) і задоволення потреб держави та населення шляхом залучення мінімальних обсягів бюджетних коштів і досягнення максимальних результатів [2, с. 88].

Таким чином, ефективне використання державних коштів необхідно розуміти одночасно як принцип бюджетної політики держави та бажаний економічний результат, якого необхідно досягти в процесі виконання державного та місцевих бюджетів. Саме в останньому значенні ефективне використання державних коштів доцільно розглядати в господарсько-правовому аспекті, оскільки «ефективність» тут виступає як економічна категорія.

Але при цьому важливо врахувати, що зі змісту ст. 4 Господарського кодексу України (далі – ГК України) випливає, що до сфери господарсько-правового регулювання не входять правовідносини, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів, а також адміністративні та інші відносини управління за участі суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади або місцевого самоврядування не є суб'єктом, наділеним господарською компетенцією [3].

Отже, правовідносини, що виникають у сфері бюджетного планування та контролю за виконанням бюджетів усіх рівнів і дотриманням бюджетної дисципліни, застосування адміністративних та фінансових санкцій за порушення такої дисципліни тощо, не є предметом господарського права. Відповідно, фінансово-контрольні, адміністративно-управлінські й інші подібні засоби забезпечення ефективного використання державних коштів не можна віднести до господарсько-правових.

У зв'язку із цим досить спірною видається точка зору, висловлена Р.І. Шабановим та М.Д. Жданом, про те, що засоби правового регулювання господарської діяльності є суто теоретичним поняттям, що застосовується для відстоювання галузевої специфіки господарського права [4, с. 85]. Із цього приводу слід зазначити, що відмежування господарсько-правових від інших засобів забезпечення ефективного використання державних коштів

має не тільки теоретичне, але і практичне значення, оскільки суттєво відрізняється механізм застосування відповідних засобів.

Водночас у цьому аспекті необхідно погодитись з думкою І.О. Віхрової, яка зауважує, що господарські відносини межують з іншими відносинами в економіці – фінансовими, природоресурсними, трудовими та іншими, проте вони мають властивість опосередковувати процес розширеного економічного відтворення, що робить ці відносини центральною складовою – серцевиною відносин в економіці [5, с. 56].

Таким чином, належність до сфери господарсько-правового регулювання правовідносин, що виникають у сфері забезпечення ефективного використання державних коштів, об'єктивується за одночасного виконання наступних умов:

1) якщо державні органи в таких правовідносинах є або суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю, або є стороною публічно-приватного партнерства чи інших форм договірних відносин із суб'єктами господарювання;

2) якщо одним із суб'єктів таких правовідносин обов'язково є суб'єкт господарювання;

3) якщо такі правовідносини пов'язані із залученням (розміщенням) державних коштів у приватний або публічно-приватний сектор економіки з метою отримання соціального та економічного ефекту;

4) якщо відсутні жорсткі відносини влади-підпорядкування, оскільки навіть у господарсько-організаційних правовідносинах у суб'єктів господарювання є формальний вибір (зокрема, вступати або не вступати в правовідносини, однак у разі вибору першого варіанту виникають певні зобов'язання).

Тож, як зазначалось вище, для досягнення позитивного економічного та соціального ефекту від використання державних коштів застосовуються різноманітні господарсько-правові засоби.

На думку деяких науковців, під господарсько-правовими засобами державного регулювання розуміються засоби впливу держави на сферу підприємництва з метою створення або забезпечення умов їхньої діяльності відповідно до прийнятої національної економічної політики. До господарсько-правових засобів державного регулювання економіки належать насамперед правові прямі та непрямі засоби. Особливість прямих засобів державного впливу на сферу господарювання полягає в тому, що їм властиво безпосередніми владними регуляторами примушувати суб'єкта господарювання діяти певним чином у господарському середовищі. Непрямі засоби – це ті регулятори економічного середовища, які стимулюють ефективне господарювання і додають економічної вигоди поведінці, яка є бажаною для суспільства і держави [4, с. 87].

Необхідно звернути увагу, що в науковій літературі та в законодавстві України (ст. 12 ГК України) застосовується поняття «засоби

державного регулювання господарської діяльності», на підставі чого в контексті цього дослідження виникає цілком логічне запитання стосовно тотожності таких засобів із господарсько-правовими засобами забезпечення ефективного використання державних коштів. Для надання аргументованої відповіді на це запитання доцільно звернутися до аналізу положень господарського законодавства та виявити юридичну сутність відповідних засобів.

Так, згідно з ч. 2 ст. 12 ГК України до засобів регулюючого впливу на діяльність суб'єктів господарювання відносяться: державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [3]. При цьому в ч. 1 цієї ж статті пояснюється, що відповідні засоби, передовсім, застосовуються для реалізації державної економічної політики.

У свою чергу, відповідно до Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 р. № 2411-VI основними засадами такої політики є ефективне управління державним боргом, підвищення результативності державних видатків, реалізація прозорої політики закупівель за державні кошти, яка гарантуватиме раціональне використання ресурсів та ін. [6], а ст. 10 ГК України закріплює основні напрями такої політики, що визначаються державною (структурно-галузєва, інвестиційна, амортизаційна, політична інституційних перетворень, цінова, антимонопольно-конкурентна, бюджетна, податкова, грошово-кредитна, валютна, зовнішньоекономічна) [3]. Крім того, Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV одним із принципів регуляторної політики проголошено ефективність як забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави [7].

Отже, на підставі вищезазначеного можна зробити цілком обґрунтований висновок про те, що застосування засобів державного регулювання господарської діяльності завжди спрямоване на забезпечення ефективного використання державних коштів. Іншими словами, якщо розглядати поняття засобів забезпечення ефективного використання державних коштів у найбільш широкому значенні, то воно є тотожним до поняття засобів державного регулювання господарської діяльності.

Іншим питанням, яке належить з'ясувати в межах цього дослідження, є розмежування господарсько-правових засобів на прямі та непрямі. Хоча в ГК України відсутній такий поділ, однак означений підхід прийнятий і вважається традиційним у науці господар-

ського права. Ґрунтовний аналіз різних засобів забезпечення ефективного використання державних коштів допомагає зрозуміти причини застосування такого поділу та критерії, що лежать в його основі.

Наприклад, до прямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів за характером впливу на суб'єктів господарювання належать розміщення державного замовлення, контракція сільськогосподарської продукції, встановлення лімітів і обмежень, валютне регулювання тощо. У свою чергу, до непрямих засобів можливо віднести державну підтримку суб'єктів господарювання, державну допомогу, державне кредитування, публічні закупівлі у малих та середніх підприємств, встановлення податкових пільг тощо.

Для обґрунтування необхідності розмежування засобів забезпечення ефективного використання державних коштів на прямі та непрямі, охарактеризуємо деякі із цих засобів.

Так, одним із найбільш поширених видів прямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів є розміщення державних замовлень та здійснення публічних (державних) закупівель. Господарсько-договірні відносини державних закупівель, на думку А.О. Олефіра, це відносини, що виникають між замовником і учасниками процедури закупівлі, що діють як рівноправні суб'єкти, однаковою мірою підпорядковані господарському правопорядку, з приводу організації та проведення процедур закупівель [8, с. 36–37].

Особливий характер договорів, заснованих на державному замовленні, полягає в тому, що укладення такого господарського договору є обов'язковим для сторін (ч. 3 ст. 179 ГК України) [3], тобто в цьому виявляється обмеження свободи господарського договору. При цьому в літературі запропоновано визначити дискретні елементи процедури державних закупівель на основі виділення публічно-правових вимог до порядку здійснення відповідного господарювання та особливих положень господарського договірної права у цій сфері, обґрунтовано, що єдність цих елементів досягається завдяки підпорядкуванню єдиній меті – задоволенню державних потреб, у результаті чого ринок державних закупівель охоплює оборот товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення життєдіяльності усього суспільства, і стимулює розвиток економічних відносин [9, с. 3–4]. Водночас наведено аргументи, які свідчать про наявність відмінних правових ознак договору про закупівлю (у межах державних закупівель) та державного контракту (у межах державного замовлення), а також виявлено особливості в порядку їх укладення [10, с. 7].

Ще одним видом прямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів є укладення договорів державно-приватного партнерства. О. М. Вінник пояснює природу таких договорів тим, що вони спрямовані на організацію та забезпечення виконання

проектів пріоритетного публічного значення, реалізація яких вимагає об'єднання коштів, інших ресурсів носіїв публічних інтересів відповідного рівня (держави – в особі уповноважених органів, територіальної громади/органу місцевого самоврядування), та носіїв приватних бізнесових інтересів [11, с. 103].

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 р. № 2404-VI у межах здійснення такого партнерства можуть укладатися договори про: концесію; управління майном (виключно за умови передбачення в договорі, укладеному в рамках державно-приватного партнерства, інвестиційних зобов'язань приватного партнера); спільну діяльність; інші договори [12].

При цьому в серпні 2013 року урядовим розпорядженням було ухвалено Концепцію розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки, в якій пріоритетними сферами застосування державно-приватного партнерства визнані такі: виробнича інфраструктура і високотехнологічне виробництво (транспорт і зв'язок, транспортна інфраструктура, енергетичний сектор, машинобудування); агропромисловий комплекс (ринкова та виробнича інфраструктура); будівництво і житлово-комунальне господарство; соціальний захист населення (охорона здоров'я, освіта, культура, туризм і спорт) [13].

Отже, прямі засоби забезпечення ефективного використання державних коштів визначаються такими ознаками: по-перше, вони визначаються державою та є обов'язковими для суб'єктів господарювання; по-друге, вони є прямими засобами впливу на діяльність суб'єктів господарювання (шляхом включення обов'язкових умов до змісту господарського договору, встановлення фіксованих цін або тарифів тощо).

Прикладом непрямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів є державна підтримка суб'єктів господарювання. На думку Д.В. Лічак, непрямая державна підтримка суб'єктів господарювання – це сукупність економічних, організаційних і правових механізмів, завдяки яким суб'єктам господарювання надається державою через ринкову інфраструктуру необхідне сприяння правового, фінансового, організаційного, інформаційного та матеріально-технічного характеру, що виключає безпосередню передачу коштів та існує у формі створення стимулюючих умов для розвитку та підвищення ефективної діяльності суб'єктів господарювання відповідно до національної економічної політики [14, с. 15].

У межах однієї статті немає змоги охарактеризувати все розмаїття засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, однак уже на підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що основною відмінністю між прямими та непрямими засобами є те, що у першому випадку їх застосування опосередковане державою і є

обов'язковим для суб'єктів господарювання. Непрямі ж засоби – це ті, у яких суб'єкти господарювання беруть участь за власною ініціативою, тобто в даному випадку виявляється непрямий (опосередкований) вплив держави на суб'єктів господарювання з метою стимулювання розвитку тих сфер підприємництва, які мають пріоритетне державне значення.

Таким чином, за своєю юридичною природою саме непрямі засоби забезпечення ефективного використання державних коштів найбільшою мірою відповідають господарсько-правовим характеристикам. Зокрема, таким: по-перше, добровільний характер участі суб'єктів господарювання у відповідних стимулюючих заходах; по-друге, державний вплив спрямований на підвищення економічної та соціальної ефективності саме діяльності суб'єктів господарювання у пріоритетних сферах, через яку, своєю чергою, опосередковано досягається оптимізоване витрачання державних коштів та зростання економічних показників у державі.

Водночас для обґрунтування господарсько-правової природи, у тому числі й прямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, необхідно пригадати характері особливості господарсько-правових відносин.

Так, у науковій літературі виділяють такі риси господарських правовідносин: 1) особливий суб'єктний склад (суб'єкти господарювання; в окремих випадках – суб'єкти організаційно-господарських повноважень, негосподарюючі суб'єкти – юридичні особи тощо); 2) пов'язаність господарською метою (спрямованість на досягнення певних господарських результатів, зазвичай, хоч і не виключно, комерційних); 3) поєднання майнових та організаційних елементів; 4) наявність особливих підстав виникнення, зміни та припинення тощо; 5) наявність і необхідність урахування публічних інтересів; 6) обмеженість принципу свободи договору [15, с. 45].

Отже, аналіз цих ознак у системному зв'язку з особливостями прямих засобів забезпечення ефективного використання державних коштів, дозволяє говорити про господарсько-правову природу останніх, що обумовлено такими факторами:

1) державні органи у процесі застосування цих засобів виступають суб'єктами організаційно-господарських повноважень в управлінні господарською діяльністю, що ГК України прямо віднесено до господарсько-правової сфери;

2) прямою метою їх застосування хоч і є ефективне використання (розміщення) державних коштів, однак у процесі досягнення цієї мети виконують завдання щодо підвищення економічної та соціальної ефективності діяльності суб'єктів господарювання (господарська мета) шляхом їх залучення до виконання державних замовлень, участі у державно-приватному партнерстві тощо;

3) вплив на діяльність суб'єктів господарювання здійснюється лише в межах, необхід-

них для захисту публічних інтересів, причому суб'єкти господарювання також зацікавлені у дотриманні відповідних обмежень, оскільки це сприяє установленню рівних та сприятливих умов для ефективної діяльності суб'єктів господарювання.

Висновки

На підставі проведеного в цій статті науково-правового аналізу можна обґрунтувати такі висновки.

1. Господарсько-правові засоби забезпечення ефективного використання державних коштів – це визначена в актах господарського законодавства система методів, способів і напрямів впливу держави в особі її уповноважених органів на діяльність суб'єктів господарювання з метою найбільш ефективного розміщення та використання державних коштів, захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання й інших учасників господарських правовідносин і захисту публічних інтересів, а також досягнення найбільшого економічного та соціального ефекту у сфері діяльності суб'єктів господарювання.

2. Господарсько-правові засоби забезпечення ефективного використання державних коштів за критерієм характеру їх впливу на суб'єктів господарювання можна класифікувати на прями, тобто ті, які опосередковуються державою та є обов'язковими для суб'єктів господарювання (розміщення державного замовлення, контрактація сільськогосподарської продукції, встановлення лімітів і обмежень, валютне регулювання тощо), і непрямі, у яких суб'єкти господарювання беруть участь за власною ініціативою (державна підтримка суб'єктів господарювання, державна допомога, державне кредитування та ін.).

3. Господарсько-правова природа засобів забезпечення ефективного використання державних коштів обумовлюється таким: 1) державні органи в процесі застосування таких засобів виступають суб'єктами організаційно-господарських повноважень в управлінні господарською діяльністю, що ГК України прямо віднесено до господарсько-правової сфери; 2) державний вплив спрямований на підвищення економічної та соціальної ефективності діяльності суб'єктів господарювання, через яку в свою чергу опосередковано досягається оптимізоване витрачання державних коштів та зростання економічних показників у державі, тобто досягається саме господарсько-економічний ефект, як на рівні суб'єктів господарювання, так і на загальнонаціональному рівні; 3) вплив на діяльність суб'єктів господарювання здійснюється лише в межах, необхідних для захисту публічних інтересів, в тому числі з метою створення сприятливих та рівних умов для ефективної діяльності всіх суб'єктів господарювання.

Перспективою подальших досліджень в означеному напрямку може стати наукове обґрунтування способів (моделей) оптимального поєднання прямих та непрямих засобів

забезпечення ефективного використання державних коштів задля задоволення господарських потреб учасників відповідних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 59. – Ст. 2047.
2. Сидоренко О. В. Юридична відповідальність за неефективне використання бюджетних коштів / О. В. Сидоренко // Наше право. – 2014. – № 5. – С. 86–90.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
4. Шабанов Р. І. Щодо поняття господарсько-правових засобів державного регулювання економіки за законодавством України / Р. І. Шабанов, М. Д. Ждан // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 11. – С. 84–88.
5. Віхрова І. О. Режим правового регулювання галузі господарського права / І. О. Віхрова // Форум права. – 2016. – № 4. – С. 54–59.
6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 55. – Ст. 1840.
7. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 41. – Ст. 2157.
8. Олефір А. О. Господарсько-правове забезпечення державних закупівель у сфері охорони здоров'я : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / А. О. Олефір – Х., 2013. – 236 с.
9. Петруненко Я. В. Господарсько-правові основи державних закупівель в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / Я. В. Петруненко ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – О., 2013. – 22 с.
10. Малолітнева В. К. Правове регулювання державних закупівель : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / В. К. Малолітнева ; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – К., 2015. – 21 с.
11. Вінник О. М. Договірні відносини державно-приватного партнерства: проблеми правового регулювання / О. М. Вінник // Вісник Вищої ради юстиції. – 2013. – № 2 (14). – С. 90–107.
12. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 58. – Ст. 1988.
13. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013–2018 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р. № 739-р // Офіційний вісник України. – 2013. – № 76. – Ст. 2831.
14. Лічак Д. В. Господарсько-правове забезпечення непрямої державної підтримки суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 / Д. В. Лічак ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія» – О., 2011. – 25 с.
15. Апаров А. М. Юридична природа поняття господарського договору: огляд наукових і нормативних підходів / А. М. Апаров, О. М. Онищенко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 10. – С. 42–46.

В статье обосновывается хозяйственно-правовая природа некоторых средств обеспечения эффективного использования государственных средств. Определяются понятия и виды средств обеспечения эффективного использования государственных средств; характеризуются прямые и косвенные средства такого обеспечения. На основании анализа особенностей средств обеспечения эффективного использования государственных средств в системном соотношении с признаками отрасли хозяйственного права обосновывается вывод относительно их хозяйственно-правовой природы.

Ключевые слова: хозяйственно-правовая природа, средства, эффективность, использование, регулирование, государственные средства, государственные закупки, контрактация, государственная поддержка.

In the article justified the economic and legal nature of some means of ensuring efficient use of public funds. Identify the means and types of concepts to ensure the efficient use of public funds; characterize by direct and indirect means such provision. On the basis of features means to ensure effective use of public funds in relation to system features field of commercial law justified the conclusion of their economic and legal nature.

Key words: economic and legal nature, means, efficiency, utilization, regulation, public funds, public procurement, contracting, government support.

